

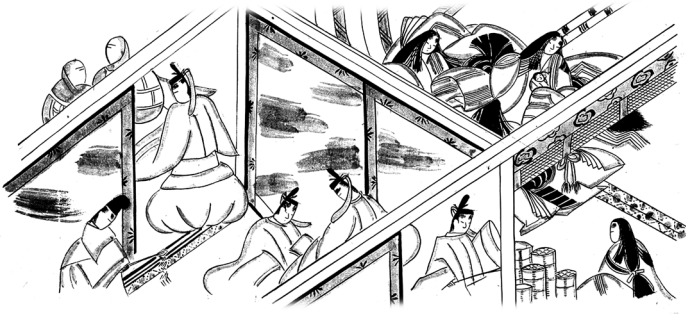
ІНСТИТУТ ЛІТЕРАТУРИ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

БІБЛІОТЕКА
СВІТОВОЇ
ЛІТЕРАТУРИ

Мурасакі СІКІБУ

■

ПОВІСТЬ ПРО ҐЕНДЗІ
КНИГА II

Харків
«ФОЛІО»
2020

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

ЮНА ДІВА

Головні персонажі:

Гендзі,
міністр Двору, Великий міністр, 34—35 років

Асагао,
колишня жриця Камо, дочка принца Момодзоно

П'ята принцеса,
сестра імператора Кіріцубо і принца Момодзоно

Третя принцеса,
пані Оомія, мати Аої та Удайсьо, дружина Лівого міністра

Югірі,
паніч, син Великого міністра, Дзідзю, 12—14 років, син Гендзі та Аої

То-но цюдзьо,
Удайсьо, міністр Двору, брат Аої, першої дружини Гендзі

Акіконому,
колишня жриця Ісе, нього Умецубо, Імператриця-дружина,
24—26 років, дочка пані Рокудзьо і принца Дзембо, вихованка Гендзі

Нього Кокіден,
дочка Удайсьо, наложниця імператора Рейдзєя

Принц Сікібукьо,
батько Мурасакі

Кумої-но карі,
дівчина, юна пані, 14—16 років, молодша дочка Удайсьо
(міністра Двору)

Адзєці-но дайнагон,
вітчим Кумої-но карі

Йосікійо,
намісник Омі, Сацубен, прибічник Гендзі

Кореміцу,
намісник Сетцу, Сакьо-но дайбу, прибічник Гендзі

Танцівниця,
Ґосеці, То-найсі-но суке, дочка Кореміцу

Пані Ґосеці,
Цукусі-но Ґосеці, дочка Дадзай-но даїні,
можливо, колишня кохана Ґендзі

Ханацірусато,
мешканка Східної садиби, пані Західних покоїв, кохана Ґендзі

Імператор, що зрікся престолу,
імператор Судзаку, син імператора Кіріцубо і наложниці Кокіден,
старший брат Ґендзі

Імператор,
Рейдзей, син Фудзіцубо і Ґендзі (офіційно — син імператора Кіріцубо)

Принц Хьобукьо,
Хотару, син імператора Кіріцубо, молодший брат Ґендзі

Велика імператриця,
Кокіден, мати імператора Судзаку

Мурасакі,
пані із Західного флігеля, 26 років, дружина Ґендзі

Обородзукійо,
Найсі-но камі, придворна пані імператора Судзаку,
таємна кохана Ґендзі

Пані Акасі,
24—26 років, дочка Ньюдо з Акасі, кохана Ґендзі

З початком нового року, коли скінчилася жалоба з приводу першої річниці смерті колишньої імператриці Фудзіцубо, всі придворні в день весняної зміни одягу перейшли на яскравий, такий, що радує очі, а з наближенням свята Камо встановилися приємні ясні дні. Тільки Асаґао, колишня жриця святилища Камо, все ще була сумна й задумана, а її молоді служниці, прислухаючись до шелесту листя багрянника в саду, з тугою згадували минулі дні. І саме тоді від Ґендзі принесли листа: «Мабуть, цього року день Обмивання Ви проведете у спокійних роздумах...

Чи сподівались Ви сьогодні,
Що хвилі річкові,
Знов накопившись,
Віднесуть з собою
Ваше вбрання жалобне?...»

Складений неначе офіційний документ, аркуш фіолетового паперу був прив'язаний до гілки гліцинії. Зворушена листом, жриця відповіла:

«Немов учора
Вбрання жалобне одягала,
Та вже настав
День Обмивання.
Який цей світ мінливий...»

Усе таке хистке...»

От і все, що вона написала, але Гендзі, як звичайно, довго не міг відірвати очей від написаного.

Коли закінчувалася жалоба, він подбав, щоб її забезпечили такою кількістю одягу, яка ледь вміщалася у покоях Сендзі, її служниці. Жриця була незадоволена цим, бо не хотіла стати об'єктом людських пересудів. Вона була готова відіслати дари назад, якби лист містив якісь двозначні натяки. Але ж нічого такого вона в ньому не помітила, а тому не було підстав відмовлятися. Крім того, останніми роками Гендзі часто, коли випадала пристойна нагода, присилав їй подарунки від щирої душі.

Водночас Гендзі писав зворушливі листи і П'ятій принцесі. «Здається, начебто ще вчора він був дитиною, а от уже став дорослим чоловіком, який про мене не забуває. Його незвичайна краса поєднується в ньому, як ні в кому з людей, з доброю душею», — розхвалювала вона його, і молоді служниці посміювалися. А під час зустрічі з Асагао П'ята принцеса зауважила: «Здається, пан міністр ставиться до вас вельми приязно, але я не вбачаю в цьому нічого поганого, адже він давно до вас не байдужий. Пригадую, що покійний принц, ваш батько, часто нарікав на те, що розійшлися ваші долі й міністр не став йому зятем. Він не раз скаржився мені на

НИЗКА ПЕРЛИН

Головні персонажі:

Гендзі,
Великий міністр, 34—35 років

Югао,
«Вечірнє лице», покійна кохана Гендзі

Укон,
служниця Югао, потім Гендзі

Мурасакі,
пані із Західного флігеля, 26—27 років, дружина Гендзі

Тамакадзурра,
дівчина із Цукусі, панночка із Західного флігеля, 20—21 рік,
дочка Югао і То-но цюдзьо

Ханацїрусато,
пані зі Східної садиби, кохана Гендзі

Юґірі,
Цюдзьо, 13—14 років, син Гендзі та Аої

Суецумухана,
«Шафран», дочка принца Хіґаці

Уцусемі,
вдова намісника Хіґаці

Хоча відтоді, як раптово, немов роси на пелюстках «вечірнього лиця», не стало Югао, минуло багато місяців і років, Гендзі нітрохи про неї не забував. Чимало жінок різної вроди і вдачі він зустрічав згодом, але щоразу його невідступно переслідувала сповнена жалю думка: «Якби-то вона була жива!»

Укон, її колишню служницю, яка особливими здібностями не вирізнялася, Гендзі взяв під свою опіку, бо вона нагадувала йому про покійну Югао. Як одна з найстаріших служниць,

вона й досі прислугувала в його домі. Вирушаючи в Сума на вигнання, він передав своїх людей Мурасакі, пані із Західного флігеля, тож відтоді Укон залишилася у неї. Мурасакі полюбила її за добрий, лагідний характер, але та й досі не переставала сумувати за покійною. «Якби моя пані була жива, — думала Укон, — то здобула б не менше прихильності, ніж, скажімо, особа з Акасі. Оскільки наш пан настільки великодушний, що не залишає напризволяще навіть тих жінок, до яких ніколи не мав глибоких почуттів, то моя пані, може, не зайняла б особливо високого становища, але принаймні стала б однією з мешканок нової садиби на Шостій лінії».

Що сталося з дівчинкою, колись залишеною в західній частині столиці, Укон не знала та й не намагалась дізнатися. Про раптову ж смерть Юґао жодного разу не обмовилася, тим паче що й сам Гендзі велів їй тримати язика за зубами, бо, мовляв, тепер уже марно про це згадувати. А тим часом чоловік годувальниці покійної Юґао, отримавши посаду Дадзай-но сьоні¹, виїхав зі столиці разом з дружиною. Ось таким чином дівчинка, якій ледь виповнилося чотири роки, опинилася на Цукусі.

Щоб дізнатися, де перебуває мати дівчинки, годувальниця зверталася з молитвами до всіх богів і будд, і вночі і вдень постійно плакала, шукала, де тільки могла, але, на жаль, безуспішно. «Якщо вже так сталося, то нема ради, нехай хоч дитина залишиться мені на пам'ять. Шкода тільки, що її доведеться брати в таку далеку непевну дорогу. А, може, краще про все поговорити з її батьком?» — думала вона, але така нагода не випала. «Ми нічого не знаємо про її матір. Якщо він розпитуватиме, то що ми тоді скажемо?.. Дівчинка зовсім мала, батька вона не пам'ятає. І навіть якщо він візьме її до себе, то чи буде спокійно в нас на душі?.. А якщо батько визнає її своєю дитиною, то навряд чи дозволить нам узяти її до Цукусі...» — перемовлялася годувальниця із своїми домашніми, не знаючи, на що зважитися, поки врешті-решт,

¹ Другий за рангом службовець управління провінції Цукусі (тепер — Кюсю).

посадивши дівчинку в човен, разом з нею покинула столицю. Дитина була чарівна, вже з певними рисами благородства в своїй зовнішності. Тож було сумно бачити її в бідному, без жодних прикрас, човні. Юне дитя, не забувши матері, раз у раз запитувало: «Ми їдемо до мами, так?» Через це в годувальниці не висихали на очах сльози, її дочки також плакали, згадуючи Юґао, а Дадзай-но сьоні час від часу нагадував, що сльози під час морської подорожі — погана прикмета.

Поглядаючи на чудові навколишні краєвиди, дочки годувальниці згадували: «Вона мала таку чутливу душу!.. О, якби вона все це бачила!.. Якби була жива... Тоді й нам не довелося їхати з її дочкою в таку глушину...» — і, сумуючи за столицею, заздрили хвилям, що котилися назад¹. А коли й веслярі заспівали грубими голосами: «О, як сумно, сумно, що ми вже опинилися в такій далечині...»² — дочки, сидючи одна навпроти одної, заплакали.

«Мабуть, і веслярі
За кимось тужать,
Бо чути, як лине
Над затокою Осіма
Тужливий їхній спів...
У морі загубившись,
Не знаємо, звідки пливемо,
Куди прямуємо,
І, сповнені горя, де її матір,
Шукати маємо?» —

згадуючи про гірку розлуку³ зі столицею, вони одна одній вповідали у піснях свій смуток. А пропливаючи повз мис

¹ Вислів, запозичений з вірша Арівара-но Наріхіра: «Що далі віддаляюся / Від того, кого люблю, / То щораз більше / Заздрю хвилям, / Що котяться назад» («ґосенвакасю», 1353).

² Слова з невідомої пісні.

³ Цей мотив запозичений з вірша: «Не думав, не гадав, / Що прийдуть дні, / Коли в гіркій розлуці доведеться / Рибальську сіль / Тягнути і мені» («Збірка старих і нових японських пісень», 961; тут і далі вірші з цієї антології подано в перекладі Івана Бондаренка, крім окремих випадків, позначених посиланням на оригінальну назву антології «Кокінвакасю»).

ЗМІСТ

Юна дiва	3
Низка перлин	43
Перша пiсня	76
Метелики	88
Свiтлячки	105
Вiчне лiто	121
Нiчний вогонь	139
Осiннiй буревiй	143
iмператорський виїзд	158
Суцвiття конопельника	180
Кипарисовий стовп	193
Гiлка сливи	224
Листя глiцини	242
Перша зелень 1	264
Перша зелень 2	341
Дуб	414
Флейта	444
Цвiркун-дзвiночок	459